

Llengua i Ús

Revista Tècnica de Política Lingüística

57

2n
SEMESTRE
2015

ISSN: 2013-052X
<http://gencat.cat/llengua/liu>

Recerca

3.4

Què passa amb el català? Creix o decreix? Una lectura aplicada de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013

Qué passe damb eth catalan? Creish o decreish? Ua lectura aplicada dera Enquesta d'usatges lingüístics dera poblacion 2013

¿Qué pasa con el catalán? ¿Crece o decrece? Una lectura aplicada de la Enquesta d'usos lingüísticos de la población 2013

What's happening with Catalan? Is it growing or declining? An applied interpretation of the Survey on Language Use of the Public at Large, 2013

Joan Solé Camardons i Anna Torrijos López (compiladors)
Direcció General de Política Lingüística

Citació recomanada:
SOLÉ CAMARDONS, Joan; TORRIJOS LÓPEZ, Anna (comp.). «Què passa amb el català? Creix o decreix? Una lectura aplicada de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013». *Llengua i Ús: Revista Tècnica de Política Lingüística* [en línia] [Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General de Política Lingüística], núm. 57 (2n semestre 2015), p. 89-103. <<http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/300747>>

El català *Llengua*
per a tothom

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Què passa amb el català? Creix o decreix? Una lectura aplicada de l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013*

coneixements, usos lingüístics, interès per aprendre, enquesta, inscripcions, aprenents

Aquest article resumeix alguns dels aspectes més destacables de l'anàlisi dels resultats de l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013* des d'una òptica aplicada per tal de resoldre les qüestions que són objectiu principal de la política lingüística: Quins són els coneixements de català de la població adulta? Per què no han crescut (prou) els coneixements de català? Per què en determinats àmbits hi ha un ús més alt de català que en d'altres? Està condicionat pels coneixements?, i per les actituds? Quantes persones han après a parlar català? Quants i quins perfils tenen els aprenents? Qui té interès per aprendre català entre els adults? Quins són els principals motius per aprendre català segons els aprenents? Una versió més àmplia d'aquesta informació la constitueix l'obra *Anàlisi de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013. Resum dels factors clau* de la Biblioteca Tècnica de Política Lingüística.

Qué passe damb eth catalan? Creish o decreish? Ua lectura aplicada dera *Enquèsta d'usatges lingüístics dera poblacion 2013*

coneishements, usatges lingüístics, interès per apréner, enquèsta, inscripcions, aprenents

Aquest article resumís quauqui des aspèctes més subergessents dera anàlisi des resultats dera *Enquèsta d'usatges lingüístics dera poblacion 2013* des d'ua optica aplicada entà per'mor de resòlver es qüestions que son objectiu principau dera politica lingüística: Quini son es coneishements de catalan dera poblacion adulta? Perqué non an creishut (pro) es coneishements de catalan? Perqué en determinadi encastres i a un usatge més naut de catalan qu'en d'auti? Ei condicionat pes coneishements?, e pes actituds? Guaires personas an aprenut a parlar catalan? Guairi e quini perfils an es aprenents? Qui a interès per apréner catalan entre es adults? Quini son es principaus motius entà apréner catalan segontes es aprenents? Ua version més ampla d'aguesta informacion la constituís era òbra *Anàlisi dera Enquèsta d'usatges lingüístics dera poblacion 2013. Resum des factors clau* dera Bibliotèca Tecnica de Politica Lingüística.

¿Qué pasa con el catalán? ¿Crece o decrece? Una lectura aplicada de la *Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013*

conocimiento, usos lingüísticos, interés por aprender, encuesta, inscripciones, principiantes

Este artículo resume algunos de los aspectos más destacables del análisis de los resultados de la *Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013* desde una óptica aplicada con la finalidad de resolver las cuestiones que son objetivo principal de la política lingüística: ¿Cuáles son los conocimientos de catalán de la población adulta? ¿Por qué no han crecido (lo suficiente) los conocimientos de catalán? ¿Por qué en ciertos ámbitos hay un uso más elevado del catalán que en otros? ¿Está condicionado por los conocimientos? ¿Y por las actitudes? ¿Cuántas personas han aprendido a hablar catalán? ¿Cuántos y qué perfiles tienen los principiantes? ¿Quién tiene interés en aprender el catalán entre los adultos? ¿Cuáles son los principales motivos para aprender catalán según los principiantes? Una versión más amplia de esta información la constituye la obra *Anàlisi de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013. Resum dels factors clau* de la Biblioteca Tècnica de Política Lingüística.

What's happening with Catalan? Is it growing or declining? An applied interpretation of the Survey on Language Use of the Public at Large, 2013

knowledge, language uses, interest in learning, survey, enrolments, learners

The article sums up some of the most noteworthy aspects of the analysis of the results of the *Survey on Language Use of the Public at Large, 2013* from an applied perspective in order to answer the questions that are the main objective of the language policy: What is the adult population's knowledge of Catalan? Why has knowledge of Catalan barely grown? Why is Catalan used more in certain spheres than in others? Is this determined by knowledge or by attitudes? How many people have learnt to speak Catalan? What are the profiles of these learners and how many of them are there? Who is interested in learning Catalan among the adult population? What are the main reasons for learning Catalan according to the learner? An extended version of this information can be found in the *Analysis of the Survey on Language Use of the Public at Large, 2013. Summary of key factors* of the Technical Library of Language Policy.

Nota prèvia

Aquest article recull els treballs d'anàlisi de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013 que, amb la coordinació de la Direcció General de Política Lingüística, han dut a terme els autors següents: Amado Alarcón, Vanessa Bretxa, Albert Fabà, Isaac González, Montserrat Martínez Melo, Natxo Sorolla, Josep Ubalde i Francesc Xavier Vila.

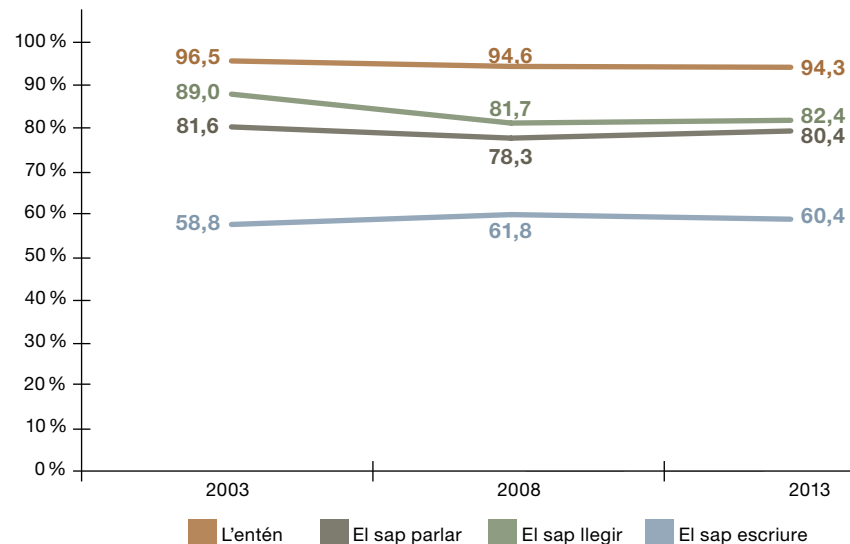
Coneixements de català de la població adulta

Com han evolucionat els coneixements de català?

En el període 2003-2013 la població adulta que sap parlar català ha passat de 4.583.500 persones a 5.027.200, la qual cosa suposa un creixement de 443.700 neoparlants. Pel que fa a la capacitat de saber escriure, l'increment ha estat encara més alt, 472.500 neoescriptors adults de català, cosa que representa un creixement d'un 14,3 %.

Gràfic 1

Coneixements del català. 2003 - 2013

Si mirem aquestes mateixes dades expressades percentualment, la població que sap parlar català ha passat de representar un 81,6 % el 2003 a un 80,4 % el 2013. Aquesta aparent paradoxa s'explica pel fort increment de la població immigrada. La conclusió seria que la població que actualment sap parlar el català, tot i ser més nombrosa que el 2003, és percentualment menor.

Els nivells de coneixement

El coneixement de català és notable, però no arriba a tota la població ja que, tot i que la gran majoria (94,3 %) dels ciutadans de Catalunya de 15 anys i més entenen el català, per graus de coneixement els qui l'entenen *perfectament* són el 64,1 % i els qui l'entenen *perfectament* o *força* augmenten fins al 80,7 %. Per tant, hi ha un 18,8 % de les persones que tenen 15 anys i més que no l'entenen gens o l'entenen poc o regular. En canvi, pel que fa a saber parlar català, no és tan generalitzat, ja que es redueixen fins al 48,7 % les persones que el saben parlar *perfectament*, i el 65,6 % el parlen *perfectament* o *amb força correcció*. Resta un 34,4 % de la població que no el sap parlar gens o el sap parlar poc o regular. Les habilitats de saber parlar i saber llegir en català mantenen un comportament similar. Es limita al 52,5 % els qui poden llegir *perfectament* el català i augmenta fins al 69,7 % quan s'hi inclouen els qui poden llegir-lo *força bé*. En darrer lloc, el 29,5 % de la població adulta considera que és capaç d'escriure *correctament* el català, si bé es podria ampliar al 48,7 % si s'hi inclouen els qui el saben escriure *força bé*. La majoria de la població adulta (51,3 %) no el sap escriure o té uns coneixements baixos d'escriptura, i un de cada tres (32,1 %) directament no el sap escriure gens.

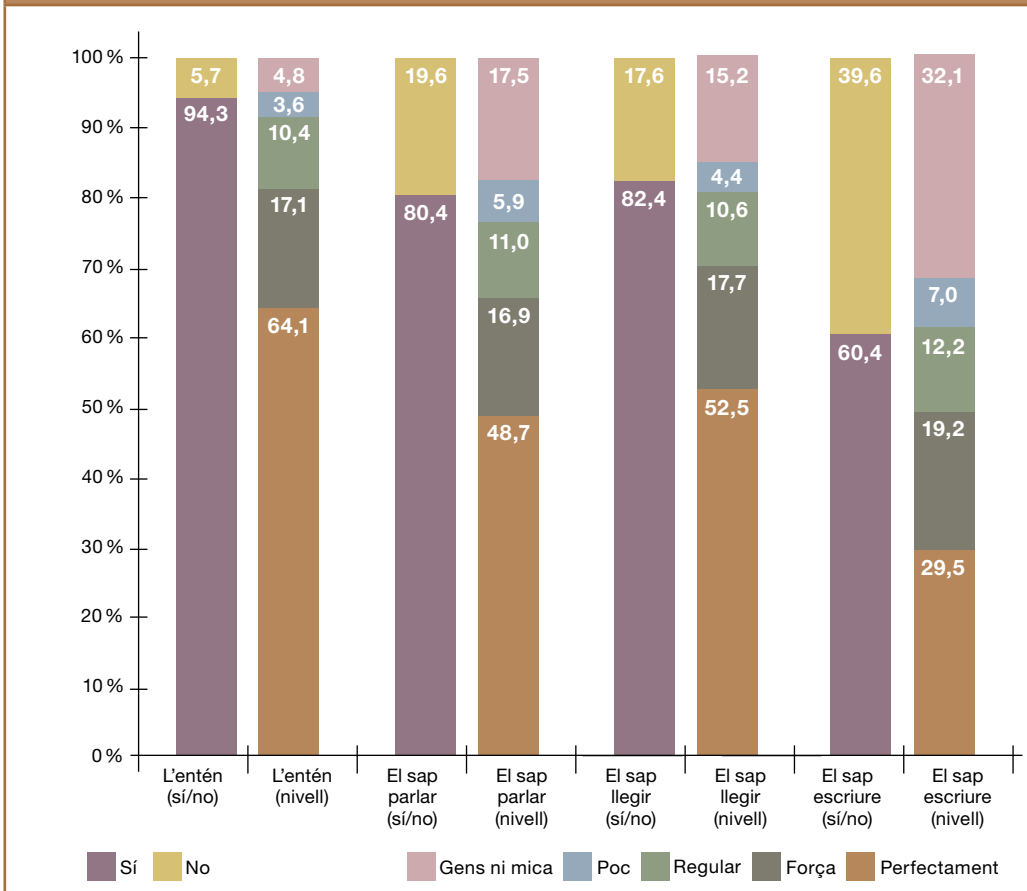
El resultat de la combinació d'aquests resultats parcials permet establir una tipologia de 6 situacions quant a coneixements de català (gràfic 3):

- L'11,1 % de la població adulta **no entén el català o l'entén amb moltes dificultats**. Aquest grup està format,

de fet, per dos subgrups. El primer, en què destaquen les persones de més de 50 anys i, molt especialment, les més grans de 65 anys, està constituït molt majoritàriament per persones nades a la resta de l'Estat espanyol, sense estudis o amb estudis primaris. Aquest el formen aproximadament unes 390.000 persones. Al segon subgrup, s'hi situen els joves i les persones de mitjana edat nats a l'estranger amb estudis secundaris. Aquests són unes 290.000 persones. Es tracta, per tant, d'un grup dual, amb població envellida de la immigració espanyola, d'una banda, i població jove estrangera, de l'altra.

Gràfic 2

Coneixements de català per nivells. 2013

- El 5 % de la població **entén el català i el sap llegir amb dificultats, però no el sap parlar**. En aquest grup hi ha principalment persones dels grups més grans de 50 anys, sense estudis o amb estudis primaris, nascudes a la resta de l'Estat. Són unes 300.000 persones i van minvant a mesura que passen els anys, ja que no s'hi incorporen nous efectius.

- Entre el 10,5 % de les persones que tenen un **nivell baix de català en totes les habilitats** destaquen les més grans de 50 anys, sense estudis o amb estudis primaris, nascudes principalment a la resta de l'Estat. Hi ha un segon perfil més minoritari de població nascuda a l'estranger. Són unes 640.000 persones. Aquest col·lectiu té un nivell superior de coneixements de català respecte dels dos grups anteriors i, alhora, presenta més heterogeneïtat.

- El 7,8 % de la població **entén el català sense dificultats, però només el sap parlar una mica**. Bàsicament, són persones d'entre 35 i 49 anys, amb estudis primaris o secundaris, nascudes a la resta de l'Estat o a l'estranger (tot i que també n'hi ha d'autòctons). Són unes 480.000 persones, aproximadament. Aquest grup té un nivell de formació més elevat i és relativament més jove que els dos anteriors. Es tracta, però, d'un perfil amb uns coneixements orals limitats, probablement per manca de pràctica d'ús del català.

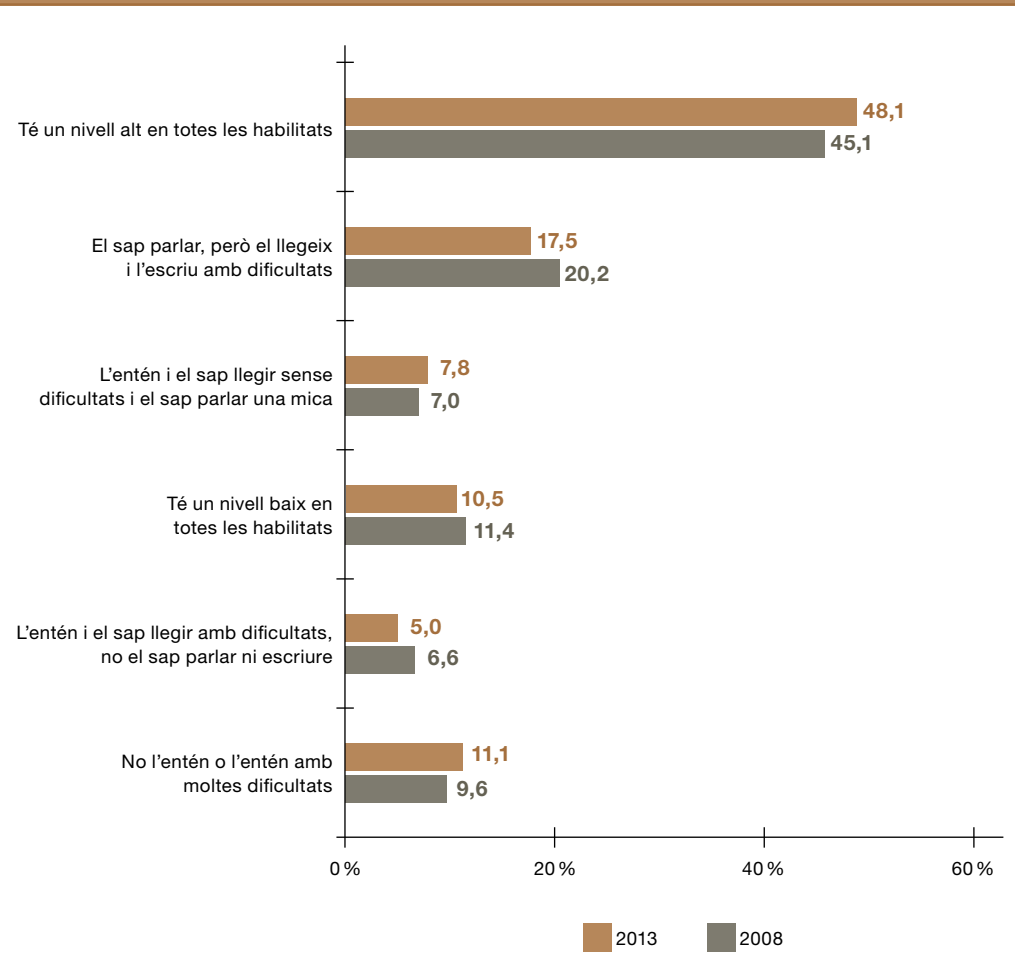
- Les persones que **el saben parlar, però tenen un nivell baix de lectura i escriptura en català** són el 17,5%. Destaca aquest grup perquè està format per persones més grans de 50 anys, amb estudis primaris, nascudes a Catalunya o a la resta de l'àmbit lingüístic i secundàriament a la resta de l'Estat; està migpartit entre els catalanoparlants i els castellanoparlants inicials. Són aproximadament 1.000.000 de persones. També és un grup que va minvant, perquè les pèrdues demogràfiques no es compensen amb noves aportacions dels grups anteriors.

- El 48,1 % de la població té un **nivell alt de català en totes les habilitats**, cosa que representa aproximadament 2.963.000 persones de 15 anys i més.

Per tant, si tenim en compte els grups sense coneixements orals importants, aquests representen el 34,4 % de la població, és a dir, poc més d'un 1.800.000 persones.

Gràfic 3

Tipologia de coneixements de català. 2008 - 2013

Els factors que es relacionen amb el coneixement de català

El primer factor és el *lloc de naixement*, que marca diferències de coneixement molt importants sobretot amb relació a la immigració estrangera arribada en els últims 15 anys. En segon lloc, l'*edat* és un altre dels factors principals que es relacionen amb el coneixement de català, sobretot quan el depurem del factor demogràfic. El coneixement del català entre la *població autòctona* millora generació rere generació i amb el pas del temps. El 2013, el volum dels que en tenen coneixements alts varia enormement entre generacions: va des del 22,7 % entre els més grans de 64 anys, fins al 90,2 % entre els joves de 15 a 24 anys (vegeu gràfic 4). El contrast més fort entre generacions consecutives es troba entre els que tenen entre 35 i 49 anys, amb un 71,4 % d'individus amb coneixements alts, i els que tenen entre 50 i 64 anys, amb només un 38,2 %.

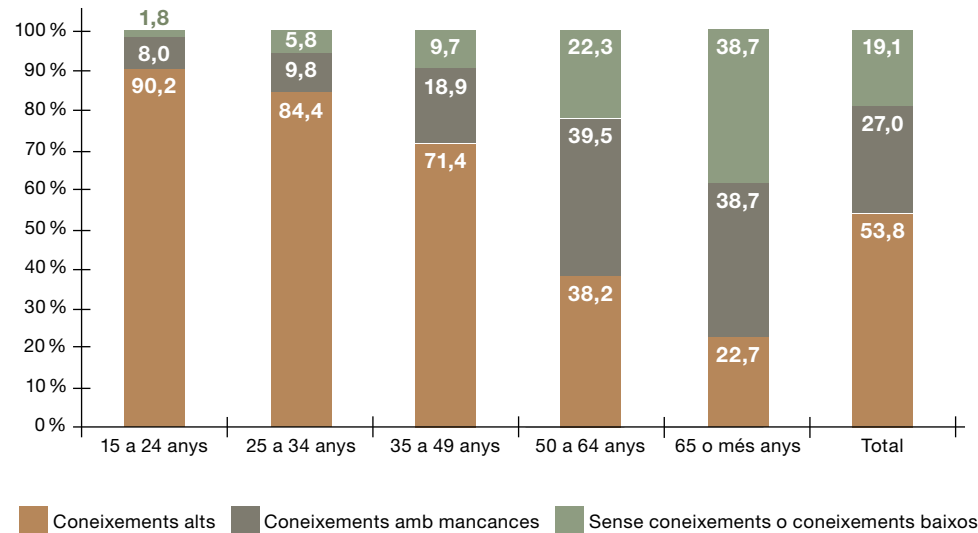
Cal advertir que els contrastos són menys pronunciats si, en comptes de prendre com a referència la població autòctona, considerem la població total, atès que el grup dels joves i dels adults joves són els que concentren més presència de població nouvinguda, en la qual lògicament tenen un pes més gran els individus sense un alt coneixement del català.

Entre els nascuts fora del territori de parla catalana, s'observen importants mancances de coneixements de català: el 61,5 % dels estrangers i el 56,7 % dels nascuts a la resta de l'Estat no tenen coneixements o els tenen baixos. Entre els estrangers, els nascuts a països de parla no hispànica tenen una proporció de població amb coneixements baixos (64 %) superior als nascuts a països de parla hispànica (58,2 %).

L'edat i l'any d'arribada a Catalunya són factors clau en l'explicació del nivell de coneixements assolit per la població. Les persones que van arribar a Catalunya abans dels 12 anys assoleixen els nivells de coneixements més

alts, així com les que van arribar entre 1979 i 1998, mentre que la migració més recent, la del 1999 al 2013, encara no té coneixements de català o els té molt baixos.

Coneixement del català de població arrelada* segons l'edat. 2013

Gràfic 4

* Població arrelada: població nascuda a Catalunya i la que fa més de 15 anys que hi viu.

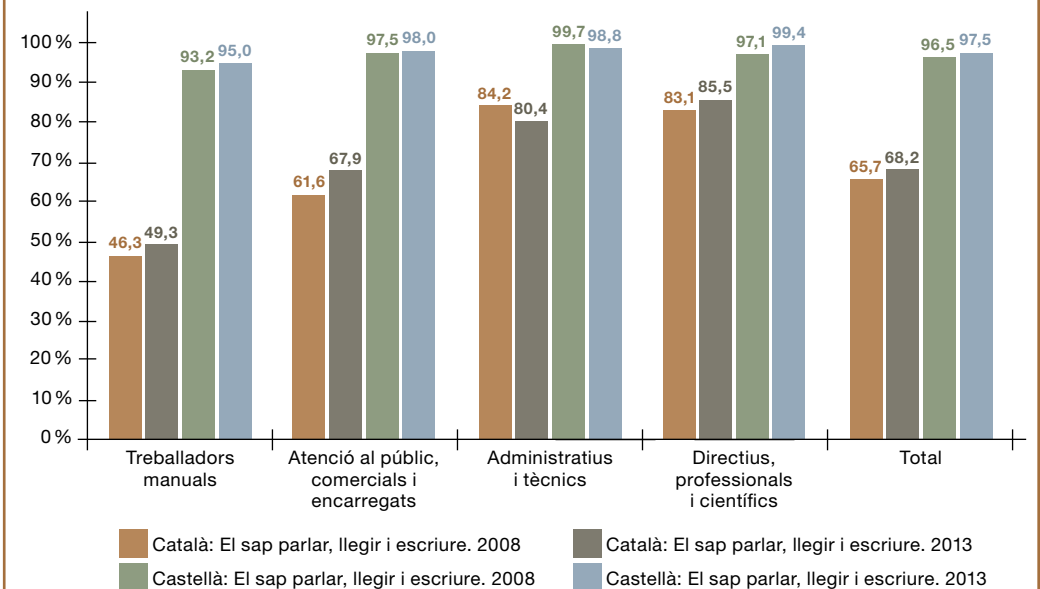
Amb relació al món laboral, s'observa que entre els ocupats, els coneixements de català són més alts (el 71,4% el saben parlar, llegir i escriure) i la competència en anglès també és més alta (34,2%). A menys relació amb l'ocupació, menys coneixements de català i de la resta de llengües. Només en el cas dels nous desocupats sense feina anterior (joves en atur) aquesta relació no es produeix.

Entre la població aturada o la que fa feines de la llar es fa més evident, en les dades del 2013, la presència de no catalanoparlants. Per tant, el fet de participar en l'esfera pública a través del treball implica més competències lingüístiques.

Pel que fa a la relació amb la professió, s'han diferenciat quatre perfils professionals que difereixen notablement quant a les seves competències lingüístiques necessàries

per al lloc de treball: *treballadors manuals*, *serveis personals* (incloent-hi comercials i encarregats), *administratius i tècnics* i *directius professionals* i *científics*. S'observa que el treball manual perd efectius en favor notablement dels serveis personals, en què les competències orals són cabdals. Sense unes competències lingüístiques adients sembla cada cop més difícil la transició d'un perfil professional a un altre. Així doncs, el fet que un nombre més alt de llocs de treball requereixin més competències lingüístiques en l'economia informacional ens ha d'alertar sobre els problemes d'ocupabilitat a Catalunya de les persones que no parlen almenys català i anglès.

Coneixements de català i castellà segons professió. 2008 - 2013

Gràfic 5

Base: Ocupats i desocupats amb feina anterior.

Tot apunta que en entorns laborals com el de les universitats es generen dinàmiques favorables a l'ús del català al costat d'altres llengües. En canvi, en altres ocupacions menys valorades en l'escala professional es continuen mostrant les taxes més baixes de coneixements de català, particularment allà on es combina migració interior

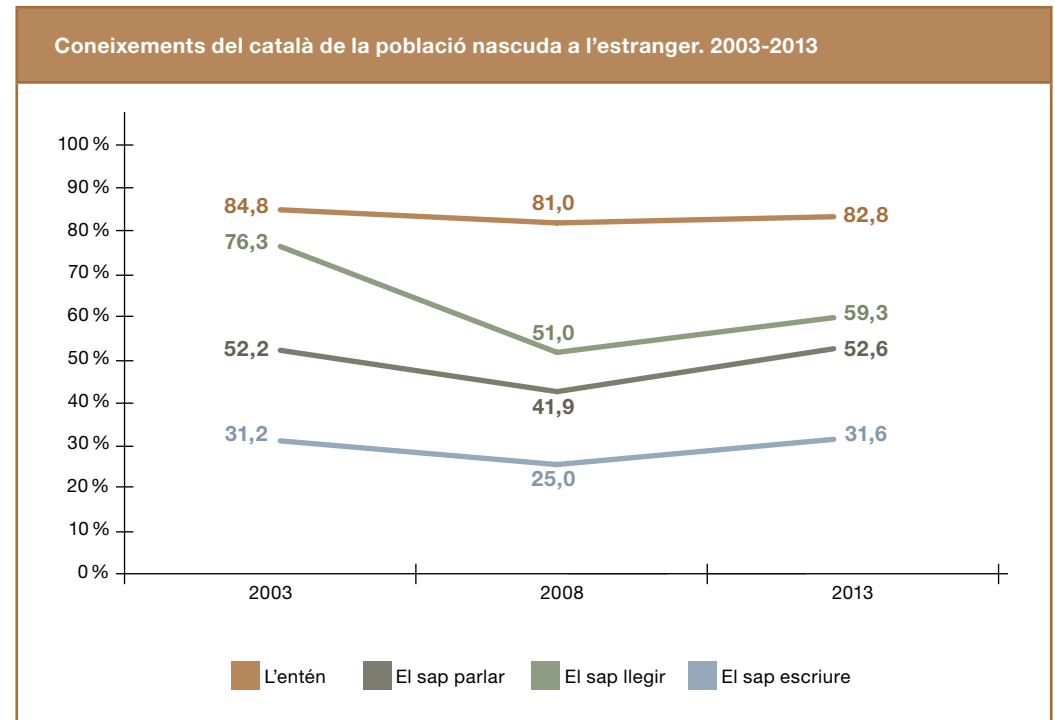
i exterior, com ara les ocupacions elementals, els operadors d'instal·lacions, la manufactura i la construcció. En definitiva, mentre que les ocupacions més qualificades augmenten la competència en català, les menys qualificades la disminueixen.

Per què no han crescut (prou) els coneixements de català?

Després del decreixement en el període 2003-2008, el 2013 s'observen estancaments en la major part de competències i de grups socials, si bé també s'apunten algunes millores puntuals. Per competències, el 2008 va minvar la capacitat d'entendre el català, especialment entre la població nascuda a l'estranger. No ha variat significativament entre 2008 i 2013. Entre la població estrangera, el nombre dels qui no entenen el català se situa entorn d'una de cada cinc persones nascudes a l'estranger de 15 anys i més. Quant a la capacitat de parlar català, les millores són més importants gràcies a l'augment de la població estrangera que el sap parlar. Així, globalment, el 80,4% dels ciutadans saben parlar català, amb un augment de 2,1 punts percentuals, però entre la població estrangera augmenta 10,7 punts i assoleix nivells similars al 2003 (52,6%). En la lectura i l'escriptura passa el mateix però amb menys intensitat, ja que l'augment es produeix entre la població estrangera (+8,4 punts i +6,5 punts) però no repercuteix en el conjunt de la població.

Per tant, els motius principals de l'evolució dels coneixements de català són demogràfics i es poden resumir en tres: a) la població estrangera s'ha duplicat en deu anys, cosa que ha fet que més d'un milió de persones hagin vingut a viure a Catalunya sense cap coneixement de català; b) la majoria de la població té els orígens familiars fora de Catalunya, i això fa que la llengua inicial de la població sigui principalment el castellà (55,6% de la població té el castellà com a llengua inicial i el 31,3% hi té el català), i c) l'estancament del creixement demogràfic, que fa que el balanç 2003-2013 sigui d'estabilitat. Entre 2003 i 2008 els

percentatges de coneixements de català van disminuir, i entre 2008 i 2013 es van començar a recuperar.

Gràfic 6

Els factors que condicionen els usos lingüístics

El principal factor: els orígens geogràfics de la població

Entre els factors que condicionen els usos lingüístics de la població a Catalunya destaquen: a) els creixements demogràfics a través de les onades immigratòries; b) un coneixement de català notable, però que no arriba a tota la població; c) els orígens geogràfics de la població (propis i familiars), en què el castellà continua sent la llengua inicial de la majoria de la població, i d) l'àmbit de l'adscripció lingüística, en què el català obté més representació que en el de llengua inicial, per la qual cosa el català manté la

seva capacitat d'atracció cap als hispanoparlants, però no passa el mateix amb els parlants inicials d'altres llengües, que adopten més el castellà.

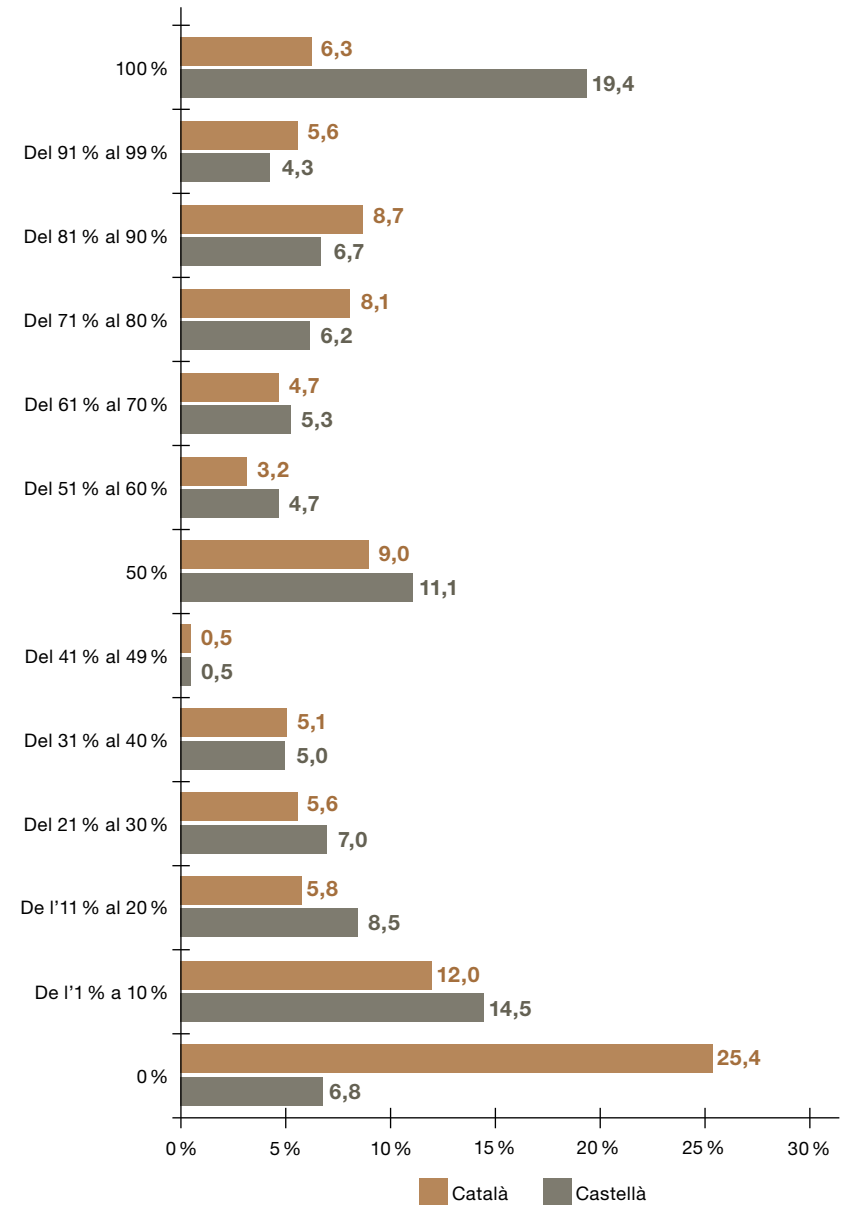
Es constata que Catalunya és una societat lingüísticament poc polaritzada, atès que la gent fa amics i famílies per damunt dels límits lingüístics, la qual cosa implica que la distribució dels usos respon més aviat a una lògica en què es combinen els factors jurídicopolítics i els demogràfics, i sobretot respon al fet que, a Catalunya, el castellà és un idioma de coneixement legalment obligatori i socialment ineludible, mentre que el català continua essent un idioma d'aprenentatge important però opcional.

Els usos lingüístics intensius disminueixen amb l'edat

L'anàlisi de la pregunta sobre el percentatge d'ús del català i del castellà aporta un matís interessant, perquè s'hi poden diferenciar els *usuaris intensius* o quasi exclusius del català o del castellà (definitos com els que tenen més del 90 % dels usos en una o altra llengua) de la resta dels *usuaris predominants* (definitos aquí com els que tenen entre el 60 % i el 90 % d'usos declarats en una llengua).

El 2013 s'observa un contrast de generacions entre la població nascuda a Catalunya o que fa més de 15 anys que hi viu. D'una banda, les persones d'edat més avançada presenten una tendència molt més pronunciada als usos lingüístics intensius, amb més del 70 % dels catalans autòctons de més de 64 anys que fan un ús intensiu d'una de les dues llengües (sigui el català, 32,1 % o el castellà, 39,8 %). De l'altra, en canvi, el volum de parlants intensius entre els més joves disminueix notablement, ja que sumen menys del 45 % dels casos (en el grup de 15 a 24 anys, 24,8 % de catalanoparlants intensius i 19,6 % de castellanoparlants intensius).

Ús oral del català i el castellà. 2013

Gràfic 7

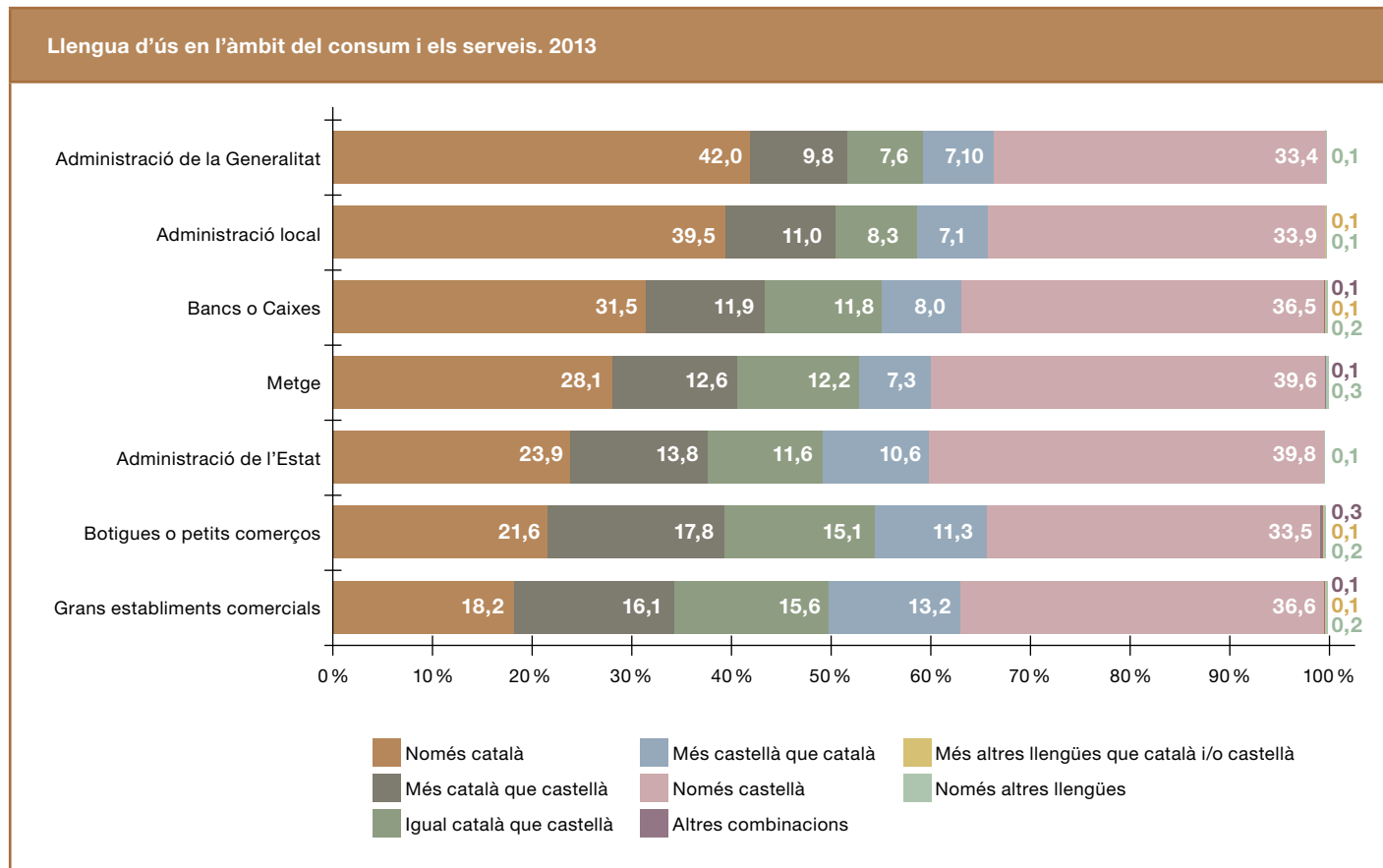
Per què en determinats àmbits hi ha un ús més alt de català que en d'altres?

El català obté els millors resultats en els àmbits en què hi ha una certa garantia que els interlocutors sabran aquesta llengua, com és en cas de les administracions locals i de la Generalitat, com també en les relacions amb els bancs i les caixes, els metges i altres agents que tradicionalment tenen o tenien uns coneixements més alts de català. D'altra banda, el castellà obté els millors resultats en els àmbits en què no es garanteix que els interlocutors sabran català, com ara els grans establiments comercials o l'administració de l'Estat a Catalunya. Així, més enllà

de la simple distribució demolingüística, l'ús del català augmenta allà on tots els interlocutors saben català, i disminueix allà on hi ha interlocutors que no el saben.

El decreixement d'un ús prioritari del català s'ha vist acompanyat d'un procés de signe contrari consistent en l'eixamplament intergeneracional del percentatge de persones que diuen emprar el català de manera secundària, o fins i tot paritària, allà on els seus pares i avis declaraven un ús absolutament monolingüe del castellà. Gràcies a aquest procés d'usos bilingües entre les generacions més joves, s'ha contrarestat de manera parcial la possible davallada del català.

Gràfic 8

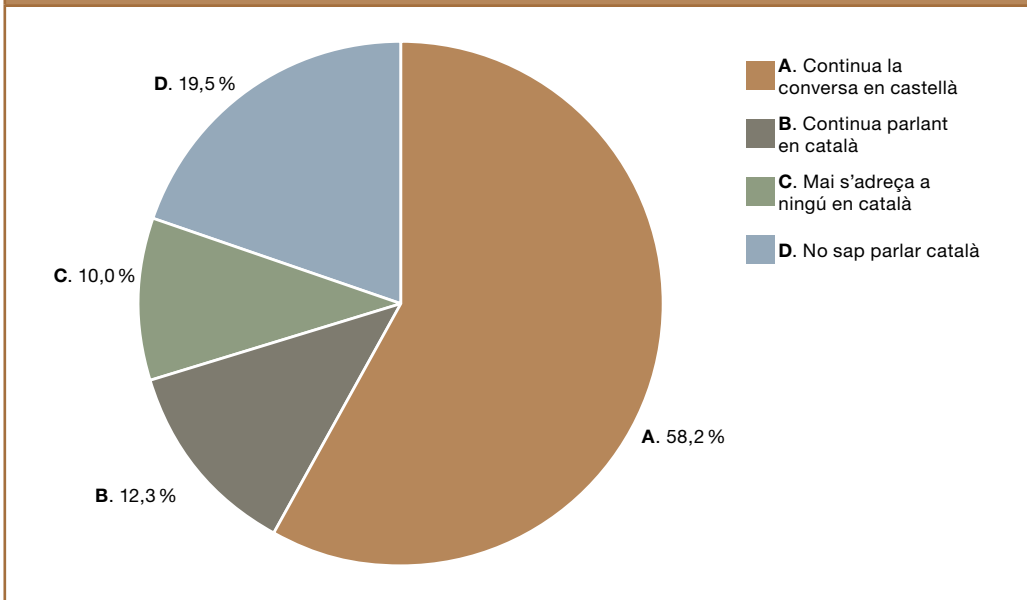

La influència de les actituds

Com ja s'ha vist, el coneixement del català és un dels principals condicionaments per a l'ús, sigui perquè el mateix parlant no el coneix prou, sigui perquè no el coneixen les interlocutors. Les actituds també hi tenen un paper important ja que, en termes generals, la societat catalana ha reproduït la norma imposada bàsicament abans de la democràcia d'usar el castellà com a llengua d'interrelació bàsica amb les poblacions novingudes, reforçada especialment per l'Administració espanyola i per altres organitzacions i agents socials. Com a conseqüència, tot i les nombroses excepcions individuals, la integració social i laboral progressiva de la població novinguda al país de recepció no ha tingut com a resultat que aquesta població anés adoptant progressivament el català com a llengua d'interrelació amb els autòctons, ans al contrari, la integració social i laboral dels novinguts ha accentuat la castellanització dels usos socials.

Gràfic 9

Actitud de la població que s'adreça en català i li responen en castellà. 2013

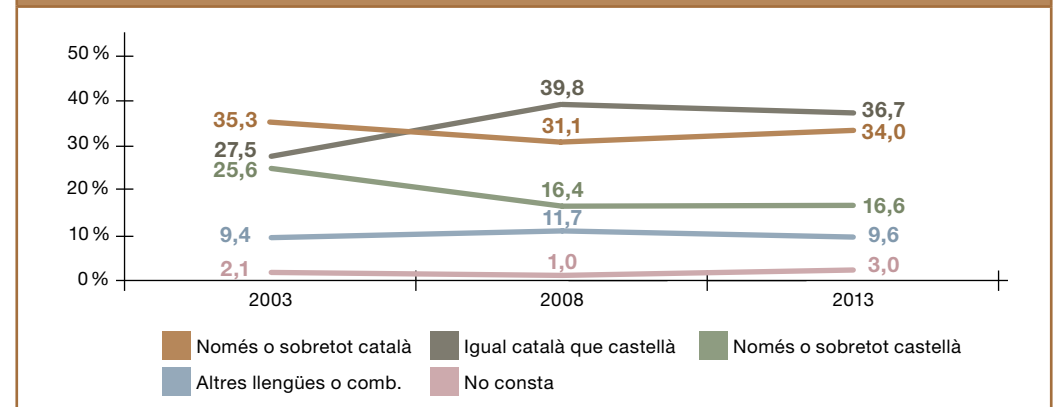

Tot i aquesta norma estesa d'adaptar-se al castellà davant una persona que no parla el català, cal destacar que a Catalunya hi ha una actitud generalitzada favorable a augmentar l'ús de la llengua. Això es desprèn de l'anàlisi de la pregunta sobre quines llengües voldria parlar la població en el futur. A un 34 % de la gent li agradaria parlar només o sobretot català i a un 36,7 %, que representa un volum de 2.300.000 persones, li agradaria parlar català i castellà de la mateixa manera. I un menor 16,6 %, un milió i escaig de persones, preferiria només o sobretot castellà. Finalment, trobem un reduït 9,7 % que s'inclinaria per altres llengües o combinacions. El 3 % restant és gent que no manifesta la seva preferència lingüística.

Hi ha hagut canvis en la distribució de la preferència lingüística al llarg del període 2003-2013. El més destacable és l'augment de la preferència bilingüe per al futur, que durant els cinc primers anys ha passat del 27,5 al 39,8 %. Però també ha estat important la disminució del percentatge de la preferència de voler parlar castellà en el futur, amb una diferència de -9 punts entre l'inici i el final del període aquí analitzat. La preferència pel català s'ha mantingut més o menys estable durant aquests anys, i el mateix passa amb les altres llengües o combinacions.

Gràfic 10

Canvis en la llengua que es voldria parlar en el futur. 2003 - 2013

Aprentatge del català entre la població adulta

A banda del lloc de naixement i de l'origen geogràfic familiar, les variables que més influeixen en els coneixements i usos lingüístics són l'edat i l'any d'arribada. Les persones vingudes a Catalunya en edats més joves i que han estat escolaritzades en català són les que presenten uns percentatges més alts tant de coneixements com d'usos del català, tot i que el castellà segueix essent la llengua predominant entre els nascuts a la resta de l'Estat i l'estranger. Per tant, es constata la importància de la immersió lingüística de l'escola catalana com a forma d'introduir la llengua entre els nouvinguts. Cal posar l'èmfasi en la població vinguda en edat adulta i que no passen pel sistema educatiu català a l'hora de planificar les polítiques lingüístiques. És per aquest motiu que, a continuació, s'analitzaran específicament les preguntes sobre l'aprenentatge de català de l'*Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013 i 2008* i la seva relació amb altres variables i altres dades de la principal institució que ha dut a terme formació de català per a adults: el Consorci per la Normalització Lingüística (en endavant, CPNL).

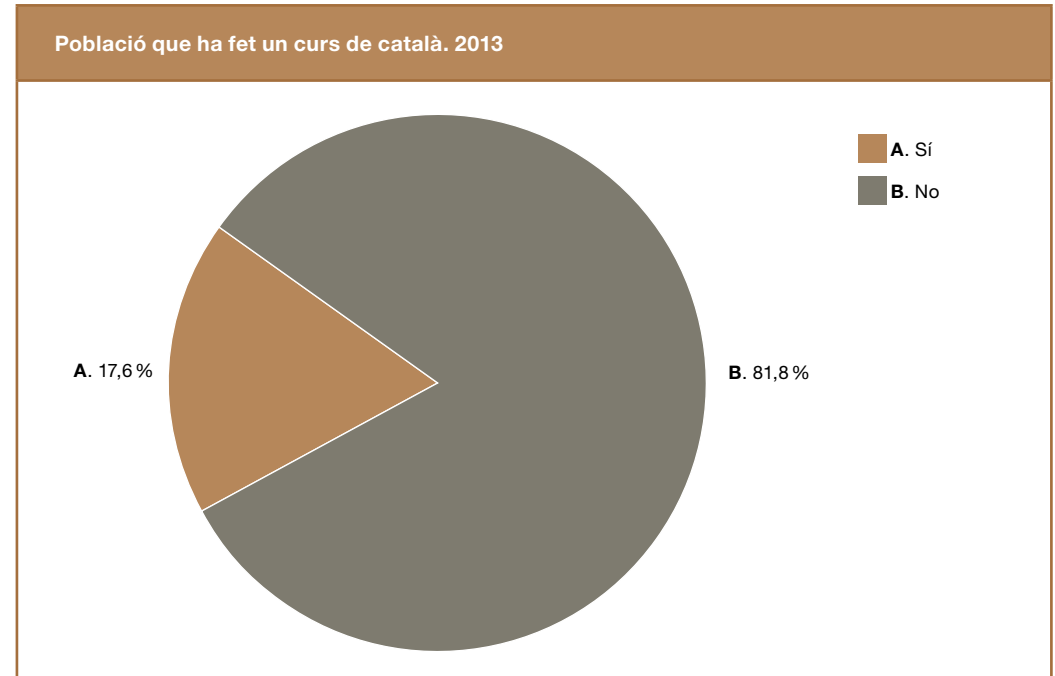
Més d'un milió de persones han fet algun curs de català per a adults

Les dades de l'*Enquesta d'usos lingüístics de l'any 2013* ens indiquen que el 17,6% de la població catalana ha fet un curs no reglat de català durant la seva vida. Tot i que aquests aprenents de català són una minoria, en xifres absolutes no és un col·lectiu negligible, ja que ens referim aproximadament a una mica més d'1.100.000 persones.

Si s'analitza la relació entre el nombre de persones ateses durant aquests anys al CPNL i els resultats de l'enquesta, cal destacar la coherència entre ambdues dades. És així com, si sumem el total d'inscrits del conjunt d'anys dels quals es tenen dades, la xifra total seria de 1.741.013 inscripcions. Però cal tenir en compte que aquí ens referim a inscrits i que una sola persona es pot inscriure en un, dos

o tres cursos, per la qual cosa el nombre d'inscrits ha de ser forçosament més alt que el nombre de persones que han fet com a mínim un curs durant la seva vida. Aproximadament un 70% d'aquestes inscripcions són de diferents alumnes inscrits, la qual cosa ens porta a una xifra molt semblant a l'anterior, al voltant de 1.200.000 persones.

Gràfic 11

El perfil dels aprenents

En primer lloc, cal destacar que les persones que han fet un curs de català tenen una distribució diferent de la que presenta la població general: amb una freqüència més alta d'aprenents dones (63,9%) que entre la població general (51,3%); amb més aprenents d'entre 45 a 64 anys (43,9%) que entre la població general (30,8%); amb més aprenents amb estudis universitaris (33,2%) que entre la població general (22,9%), i amb més representació d'estrangers (30,6%) que entre la població general (18,6%). Tot i això, contràriament al que es podria pensar, el pes

dels nats a Catalunya és majoritari entre els aprenents (48,2%), mentre que el pes dels nats a la resta de l'Estat és del 21,2%. La presència relativament més marcada dels nats a l'estranger entre els aprenents es fa notar sobretot en els últims anys. Cal recordar que la pregunta fa referència a l'aprenentatge de català que s'ha desenvolupat en els darrers trenta anys.

Per aquest motiu, pel que fa al perfil d'aquests aprenents, caldria diferenciar entre el col·lectiu dels autòctons o les persones nades a l'Estat espanyol, d'una banda, i el dels estrangers, de l'altra.

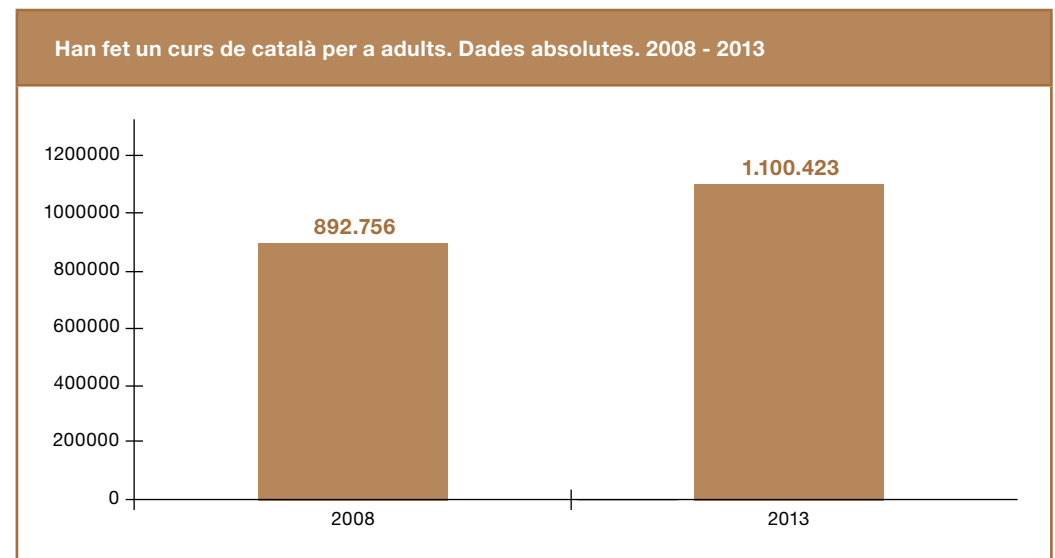
En el primer cas (les persones nades a Catalunya o a la resta de l'Estat espanyol), el perfil típic seria el de dues dones, madures (d'entre 50 i 55 anys), nascudes a Catalunya (però l'una filla d'autòctons i l'altra amb un o els dos progenitors forans) i amb un nivell d'estudis secundari; l'una amb el català com a llengua inicial i l'altra castellanoparlant inicial, i ambdues amb un nivell alt de coneixements de català (però, pel que fa a l'ús, tornem a trobar dos casos diferents: ús majoritari de català, d'una banda, i ús minoritari, però no nul, de l'altra).

En el segon cas (el de les persones nades a l'estranger), el perfil típic de les persones que han fet algun curs de català seria el d'un home (majoritàriament d'un país de parla no hispànica) i una dona (majoritàriament d'un país de parla hispànica), tots dos d'edat mitjana (entre 35 i 45 anys) i amb un nivell d'estudis similar (estudis secundaris), tot i que els de la dona més alts. Conseqüentment, l'home té com a llengua inicial (majoritàriament) alguna altra llengua, diferent del castellà, mentre que la dona (majoritàriament) és castellanoparlant inicial. Tots dos tenen un nivell baix de coneixements de català, a pesar d'haver fet algun curs, i el seu ús del català és, consegüentment, baix. Cal pensar que probablement aquest perfil correspon a persones que han fet un curs de nivell inicial o bàsic.

L'impacte dels cursos de català del Consorci per a la Normalització Lingüística

Com ja s'ha vist, la participació en la formació del català per a adults del CPNL és molt important. Per acabar-ho de comprovar, s'ha analitzat l'evolució de les persones que diuen que han fet un curs de català entre 2008 i 2013. El 2008 un 14,6% de les persones de 15 anys o més van declarar que havien fet un curs de català per adults, i el 2013 aquesta dada augmenta fins al 17,6%; això, en nombres absoluts significa que entre 2008 i 2013 hi ha 207.667 persones que han fet un curs de català.

Gràfic 12

Si s'analitzen les dades de persones inscrites als cursos del CPNL des del 2009 fins al 2012, s'observa que en aquest període s'hi han inscrit 335.023 persones.¹ A què es deu aquesta diferència? El motiu és clar, hi ha persones que s'inscriuen als cursos del CPNL un any determinat, però que ho poden seguir fent durant l'any següent (o els anys successius). Si fem la suma dels recomptes anuals, estarem recomptant aquestes mateixes persones

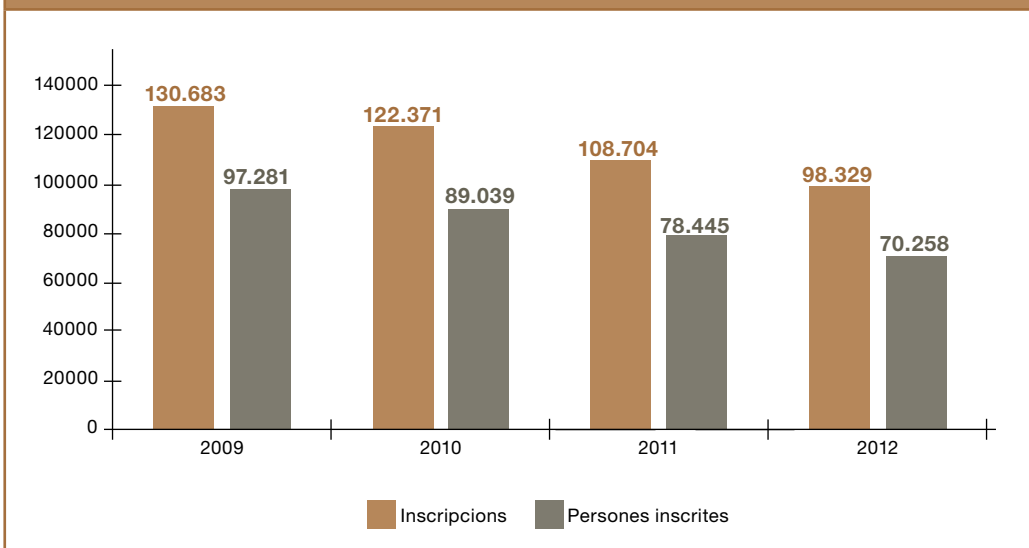
1. Vegeu SOLÉ I CAMARDONS, Joan; FABA, Albert, «L'impacte dels cursos de català per a adults a Catalunya», IV Simposi Internacional sobre l'Ensenyament del Català, Vic, 2014.

unes quantes vegades i, en canvi, es tracta, òbviament, d'una sola persona. Si s'observa per diferents persones inscrites, considerant el conjunt d'inscripcions del període 2009-2012, el resultat és de 242.802 persones, una xifra molt propera a la detectada per l'EULP (molt més propera, encara, si considerem que l'any 2009 hi ha incorporades aproximadament entre 20.000 i 30.000 persones que repeteixen, respecte del 2008, i que ja no formarien part del recompte de nous aprenents de l'EULP).

Es conclou, per tant, que en aquest apropament al català dels més de 200.000 nous aprenents hi han tingut un paper força important (molt especialment entre els nats a l'estranger) els cursos de català per a adults del CPNL.

Gràfic 13

Inscripcions i persones inscrites als cursos del CPNL. 2009 - 2012

Motius per aprendre català entre els adults

Conèixer més o menys una llengua no és un factor suficient per decidir apuntar-se a un curs. L'interès de l'individu per aprendre català és l'altra variable clau que ajuda a entendre la situació actual (però sobretot la futura) de

l'aprenentatge, per part dels adults, de la llengua catalana. El 2013 el 40,6 % dels enquestats declaren tenir interès per aprendre el català.

Els motius principals per interessar-s'hi són els següents: per perfeccionar-lo (37 % del total), per poder-lo parlar o escriure en les relacions personals (20 %), perquè és útil o important saber-lo parlar (18 %), per motius laborals o per trobar feina (15,9 %) i per ajudar els fills (8,4 %).

Cal destacar que l'interès per aprendre català no va deslligat de les actituds favorables envers aquesta llengua de tota la població, actitud que es transmet a les persones que han vingut a viure a Catalunya; és clar que anar a un país on la llengua es valora té unes implicacions importants en les actituds lingüístiques de les persones que hi arriben.

Potencial d'aprenents adults de català

Si creuem les dues variables analitzades (haver fet un curs de català, d'una banda, i tenir interès per fer-ne algun, de l'altra), podem definir quatre categories: aprenents que ja han fet algun curs i volen continuar fent cursos (són una mica més de 700.000 persones); aprenents que no volen continuar (300.000 persones, aproximadament); persones que no han fet cap curs i en volen fer un (més d'1.800.000 persones), i persones que no n'han fet ni en volen fer cap (una mica més de 2.860.000 persones).

Pel que fa al perfil, tant d'un cas com de l'altre, el col·lectiu que genera més expectatives, un altre cop, és el dels nats a l'estranger. És el grup en el qual els contingents de persones que volen fer cursos, independentment que ja n'hagin fet algun o encara no, són més substancials. En total, són gairebé 750.000 persones: uns 275.000 que ja han fet un curs i voldrien continuar estudiant català, i 475.000, aproximadament, que no n'han fet cap de curs, però tenen interès per aprendre aquesta llengua.

Conclusions

El 2013 la majoria de la població de 15 anys i més a Catalunya té coneixements de català, concretament el 80,4 %. No obstant això, quan s'analitzen els nivells de coneixements, es conclou que els coneixements de català són notables, però que no arriben a tota la població perquè, tot i que la gran majoria diu que sí que el sap parlar, el percentatge es redueix al 48,7 % per a la població que el sap parlar *perfectament*, i al 65,6 % per a la que el parla *perfectament o amb força correcció*. Queda un 34,4 % de la població que no el sap parlar gens o bé poc o regular.

El primer factor que condiciona els coneixements de català és el *lloc de naixement*, que marca diferències de coneixements molt importants sobretot amb relació a la immigració estrangera arribada en els últims quinze anys. En segon lloc, l'*edat*, ja que el coneixement del català entre la població autòctona millora generació rere generació i amb el pas del temps. De la relació entre aquests factors que tenen una incidència clau en l'estructura social, se'n desprèn també la importància de la llengua en el món laboral ja que s'observa que entre els ocupats els coneixements de català i anglès són més alts. En aquest sentit, tot apunta que en els entorns laborals com el de les universitats es generen dinàmiques favorables a l'ús del català al costat d'altres llengües. En canvi, en altres ocupacions menys valorades en l'escala professional es continuen mostrant les taxes més baixes de coneixements de català, particularment allà on es combina migració interior i exterior, com ara les ocupacions elementals, els operadors d'instal·lacions, la manufactura i la construcció. En definitiva, mentre que les ocupacions més qualificades augmenten la competència en català, les menys qualificades la disminueixen.

Els condicionants dels usos lingüístics de la població a Catalunya són: a) els creixements demogràfics a través de les onades immigratòries; b) un coneixement de català notable, però que no arriba a tota la població; c) els orí-

gens geogràfics de la població (propis i familiars), en què el castellà continua sent la llengua inicial de la majoria de la població, i d) l'àmbit de l'adscripció lingüística, en què el català obté més representació que en el de llengua inicial, per la qual cosa el català manté la seva capacitat d'atracció cap als hispanoparlants, però no passa el mateix amb els parlants inicials d'altres llengües, que adopten més el castellà.

A banda del lloc de naixement i de l'origen geogràfic familiar, les variables que més influeixen en els coneixements i usos lingüístics són l'edat i l'any d'arribada. Per aquest motiu, cal posar l'èmfasi en la població vinguda en edat adulta i que no passen pel sistema educatiu català a l'hora de planificar les polítiques lingüístiques.

Les dades de l'*Enquesta d'usos lingüístics de l'any 2013* ens indiquen que el 17,6 % (més d'un milió de persones) de la població catalana ha fet almenys un curs no reglat de català durant la seva vida. La participació en la formació del català per a adults del CPNL és molt important ja que en els últims deu anys s'han aprofitat al català més de 200.000 nous aprenents a través dels cursos de català per a adults.

A més, de l'apropament efectuat també es valora una dada que dona l'enquesta: el 2013 el 40,6 % dels enquestats declaraven tenir interès per aprendre el català. Aquest interès per aprendre català no va deslligat de les actituds favorables envers aquesta llengua de tota la població, actitud que es transmet a les persones que han vingut a viure a Catalunya; és clar que anar a un país on la llengua es valora té unes implicacions importants en les actituds lingüístiques de les persones que hi arriben. Pel que fa al perfil dels interessats, es destaca el col·lectiu que genera més expectatives: el dels nats a l'estranger. És el grup en el qual els contingents de persones que volen fer cursos, independentment que ja n'hagin fet algun o encara no, són més substancials. En total, són gairebé 750.000 persones: uns 275.000 que ja han fet un curs

i voldrien continuar estudiant català, i 475.000, aproximadament, que no n'han fet cap, però tenen interès per aprendre aquesta llengua. Una xifra d'alumnes potencials per als propers anys gens negligible.